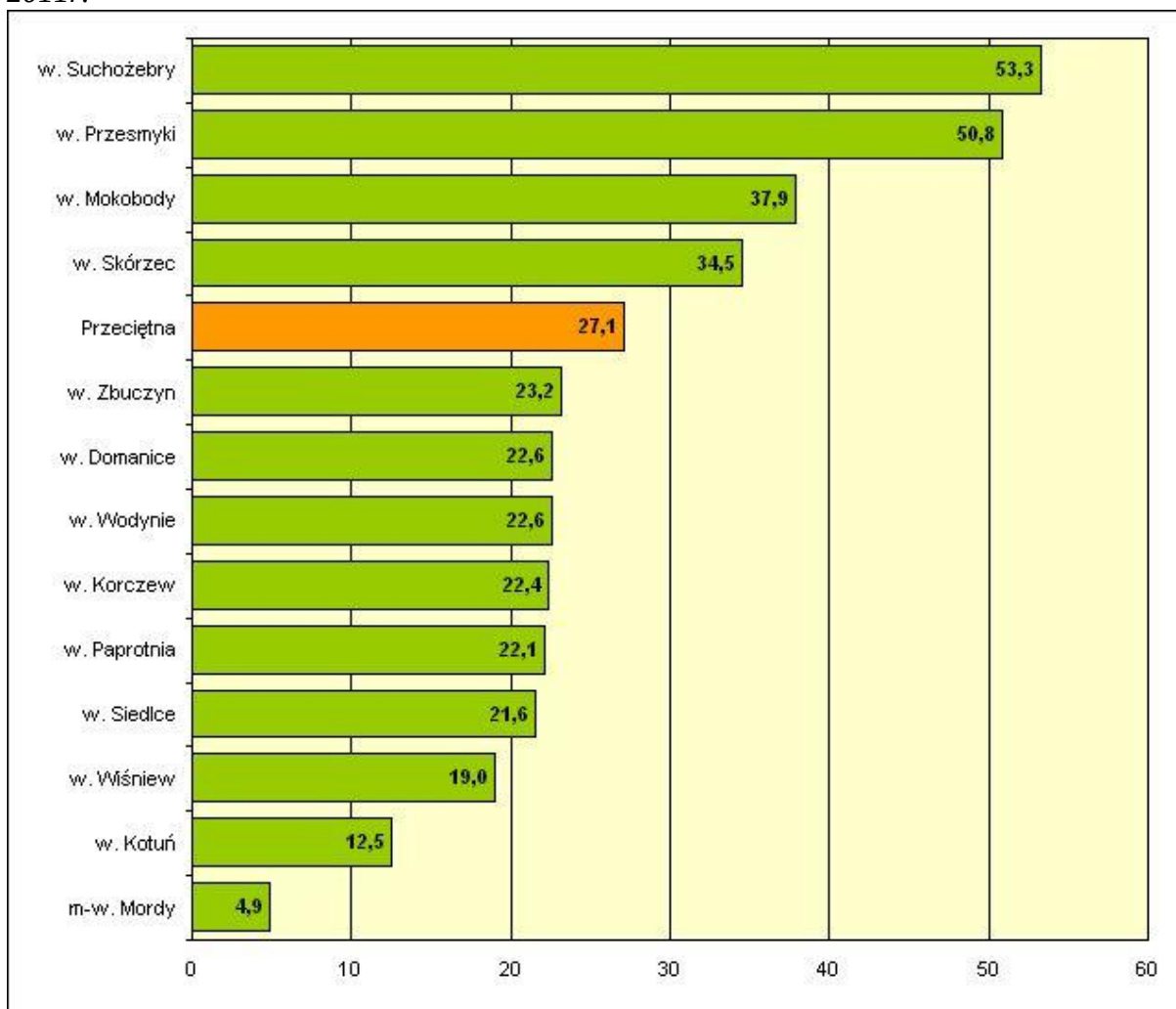

2.7 INWESTYCJE

Inwestycje w dużej mierze stanowią o rozwoju lokalnym jednostki. Gmina Suchożebry na tle innych gmin powiatu siedleckiego wypada w tej kwestii najlepiej.

Rysunek 4. *Udział (w %) wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetów gmin w 2011r.*

Źródło: GUS

W 2011 r. wydatki inwestycyjne stanowiły aż 53,3% ogólnych wydatków budżetowych.

Tabela 18. Ważniejsze inwestycje w Gminie Suchożebry w latach 2010-2013

Nazwa inwestycji	Wartość inwestycji	Program w ramach którego przyznano wsparcie
2010		
Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Stany Małe oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach w miejscowościach Stany Małe i Podnieśno	472 723,48	PROW 2007-2013
Remont świetlic wiejskich w miejscowościach Suchożebry i Podnieśno oraz zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Suchożebry	609 302,49	PROW 2007-2013
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5m3 na dobę na terenie Gminy Suchożebry	1 402 429,83	PROW 2007-2013
2011		
Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej oraz przebudowa chodnika w miejscowości Nakory	163 868,19	PROW 2007-2013
Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Przygody, sieci i przyłączy kanalizacyjnych w miejscowościach Przygody, Wola Suchożebrska, Suchożebry, gm. Suchożebry	8 300 000,00	RPO WM 2007-2013
Przebudowa drogi gminnej nr 361018W Suchożebry-Krynica	2 312 093,00	RPO WM 2007-2013
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Brzozowie	349 541,48	WFOŚiGW
Poprawa regionalnego układu komunikacyjnego poprzez budowę drogi gminnej nr 361012W	1 654 000,00	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011
2012		
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w centrum wsi Suchożebry	142 746,03	PROW 2007-2013
Remont budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Nakory	157 712,43	PROW 2007-2013
Remont budynku świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Wola Suchożebrska	243 972,09	PROW 2007-2013
Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu "Moje Boisko Orlik 2012"	1 097 416,00	Program Ministerstwa Sportu i Turystyki pn. „Moje Boisko Orlik 2012”
2013		
Remont budynku świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Przygody	409 396,45	PROW 2007-2013
Remont budynku świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Krześlinek	465 051,19	PROW 2007-2013

Źródło: UG Suchożebry

2.8 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA (POZA ROLNICZA)

Według danych z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej w Urzędzie Gminy do końca 2013 roku zarejestrowanych w gminie Suchożebry było 183 podmiotów gospodarczych z przewagą małych firm handlowych, usługowych oraz produkcyjnych. W Gminie Suchożebry liczba zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców kształtuje się na znacznie niższym poziomie od średniej dla woj. mazowieckiego i wynosi jedynie 38,55.

Na terenie gminy Suchożebry przeważają podmioty gospodarcze należące do sektora prywatnego. Większość przedsiębiorców prowadzi działalność handlową lub usługową we własnym zakresie bądź zatrudniając niewielu pracowników. Na terenie gminy jest kilka przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na większą skalę. Ich obecność w istotny sposób wpływa na strukturę zatrudnienia i profil prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela 19. *Największe przedsiębiorstwa z terenu gminy i stan zatrudnienia.*

Lp.	Nazwa firmy oraz imię i nazwisko właściciela	Siedziba firmy	Rodzaj wykonywanej działalności gospodarczej	Liczba pracowników
Większe zakłady funkcjonujące na terenie gminy				
1.	Przedsiębiorstwo Przemysłu Betonów „SOLBET”	Podnieśno	Produkcja bloczków gazobetonowych	117 osób
2.	Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich „DORFA”	Wola Suchożebrska	Produkcja kostki brukowej	40 osób
3.	POL-PASZ Wytwórnia pasz	Suchożebry ul. Kolejowa	Produkcja pasz	40 osób
4.	Zakład Utylizacji Odpadów w Siedlcach. Składowisko Odpadów w Woli Suchożebrskiej	Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2	Gospodarka odpadami komunalnymi	89 osób
5.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Suchożebrach	Suchożebry Ul. A. Ogińskiej	Usługi komunalne	9 osób
Spółdzielnie				
6.	GS „Sch” w Suchożebrach	Suchożebry ul. A. Ogińskiej	Handel i świadczenie usług	19 osób
Przedsiębiorcy				
7.	PPHU „Jońscy”	Suchożebry ul. A. Ogińskiej	Wypiek i sprzedaż pieczywa	10 osób
8.	PHU Stacja Paliw „ANNA”	Suchożebry ul. Siedlecka	Usługi paliwowe	9 osób
9.	Piekarnia Krześlin Młonek Dariusz Młonek Leszek	Krześlin	Produkcja i sprzedaż pieczywa	7 osób

10.	„JABŁKO SIEDLECKIE”	Suchożebry ul. Kolejowa	sprzedaż i przetwórstwo owoców	5 osób
11.	Przedsiębiorstwo Transportowo- Handlowe „GRAWIS” Sławomir Grabowski	Suchożebry	Usługi transportowe	39 osób
12.	Firma Transportowo-Handlowa „NAT-MAR” Adam Pałka	Suchożebry	Usługi transportowe	37 osób
13.	„JARES” Jarosław Siemieńczuk	Krześlin	Przewóz osób	11 osób
14.	„MATERIAŁY BUDOWLANE PIENKOWSCY”	Podnieśno ul. Podlaska	Sprzedaż materiałów budowlanych, nawozów sztucznych oraz usługi transportowe.	9 osób
15.	Sklep spożywczo-przemysłowy „Groszek”	Suchożebry Ul. A. Ogińskiej	Sprzedaż artykułów spożywczo- przemysłowych	8 osób
16.	Pieczarki Podlaskie Sp. z o.o.	Krześlinek	Uprawa Pieczarek	172 osoby
17.	Mazurek Waldemar	Sosna Trojanki	Uprawa Pieczarek	8 osób
18.	Mazurek Krzysztof	Wola Suchożębska	Uprawa Pieczarek	5 osób
19.	Gospodarstwo Ogrodnicze Robert Stańczuk Piotr Rymuza S.C.	Podnieśno	Uprawa Pieczarek	60 osób
20.	Gospodarstwo Ogrodnicze S.C. B. Rymuza M. Królikowski	Borki Siedleckie	Uprawa Pieczarek	80 osób
21.	Spółdzielnia „Pieczarka Siedlecka”	Krześlin	Uprawa Pieczarek	80 osób
22.	Uprawa pieczarek K. Grabowska A. Pałka S.C.	Suchożebry	Uprawa Pieczarek	35 osób
23.	Skrajny Antoni	Krześlin	Uprawa Pieczarek	25 osób

Źródło: UG Suchożebry.

Corocznie w gminie Suchożebry powstaje kilkadziesiąt podmiotów gospodarczych, które podejmują próbę prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek. Jednak wiele z nich po niedługim czasie działania zostaje zamknięta. Przedsiębiorcy z terenu gminy napotykają niestety na szereg problemów. Główny z nich wynika z niskiej dochodowości prowadzonej działalności gospodarczej, co bezpośrednio wpływa na brak nowych inwestycji.

Jednym z czynników jest również brak popytu na świadczone przez firmę usługi. Ponadto istotnym czynnikiem hamującym powstawanie oraz rozwój przedsiębiorczości jest brak wiedzy ekonomicznej w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej, jak również zmieniające się przepisy prawa. Barierą okazują się nie tylko problemy ze zbytem oraz dystrybucją towarów, ale także postępujące ubożenie ludności oraz niechęć do podjęcia ryzyka.

Na terenie gminy nie funkcjonują podmioty gospodarcze zajmujące się turystyką, nie działa także żadne gospodarstwa agroturystyczne.

Pomimo wysokiego procentu gruntów użytkowanych rolniczo na terenie gminy brak jest zakładów odpowiadających za przetwarzanie produktów rolnych. Produkcja rolnicza nie należy do opłacalnych gałęzi gospodarki i nie przynosi z reguły wielkich korzyści. Na terenie gminy zakłady przetwórstwa rolnego mogłyby rozwiązać m.in. problem zbycia płodów rolnych.

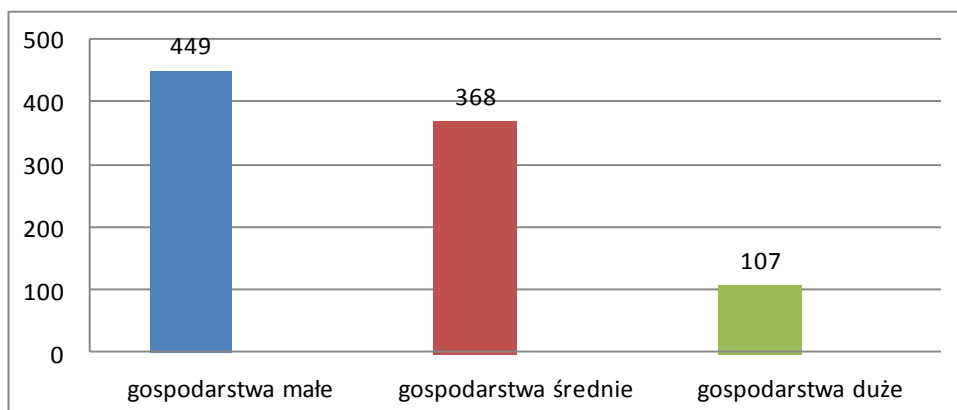
Wymienione czynniki hamujące są powodem nie zagospodarowania istniejących na terenie gminy zasobów. Niewątpliwie szansą na dalszy rozwój gminy oraz na ograniczenie poziomu bezrobocia są mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Niezwykle ważne jest powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, jak również dbałość o ekonomiczną kondycję już istniejących.

2.9 DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZA

W Gminie Suchożebry występują:

- gospodarstwa małe – liczące do 5 ha. Łącznie 449 gospodarstw stanowi 48,59% wszystkich gospodarstw w gminie. Ogólna ich powierzchnia zajmuje 1353,15 ha, co stanowi 16,70 % areалу;
- gospodarstwa średnie - liczące od 5 ha do 15 ha. Jest ich łącznie 368 i stanowią 39,83% wszystkich gospodarstw w gminie. Zajmują 3721,54 ha powierzchni, co stanowi 45,92 % areалу;
- gospodarstwa duże – liczące powyżej 15 ha. Jest ich w gminie 107 i stanowią 11,58 % wszystkich gospodarstw (w tym 23 gospodarstwa mają powierzchnię większą niż 30 ha). Łączna powierzchnia tych gospodarstw wynosi 3030,33 i stanowi 37,38%.

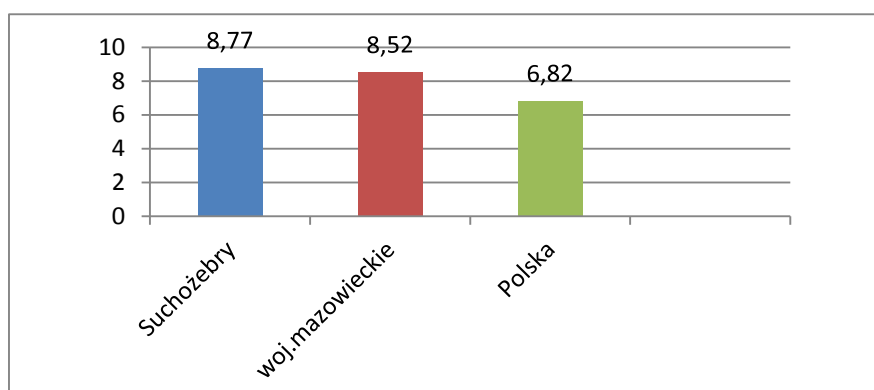
Wykres 12. Struktura gospodarstw rolnych.

Źródło: Powszechny Spis Rolny, GUS, 2010

Średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie (8,77 ha) jest wyższa od średniej wojewódzkiej 8,52 ha i krajowej 6,82 ha.

Wykres 13. Średnie powierzchnie gospodarstw w zestawieniu Suchożebry - woj. mazowieckie – Polska.

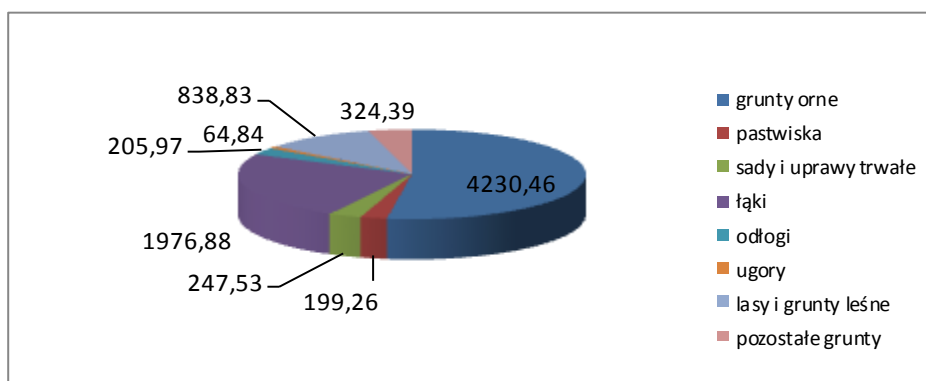
Źródło : Powszechny Spis Rolny, GUS, 2010

Ogólna powierzchnia gminy Suchożebry wynosi 10.071 ha z czego prawie 70% powierzchni obszaru użytkowana jest rolniczo.

Tabela 20. *Struktura użytków rolnych.*

Powierzchnia ogólna w ha	Użytki rolne w ha							Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
	Razem użytki rolne w ha	w tym							
		Grunty orne	Pastwiska	Sady i uprawy trwałe	Łąki	Odłogi	Ugory		
8105,02	6924,94	4230,46	199,26	247,53	1976,88	205,97	64,84	884,97	295,11
100%	85,44%	52,20%	2,46%	3,05%	24,39%	2,54%	0,80%	10,92%	3,64%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010.

Wykres 14. *Schemat struktury użytkowania gruntów w ha*

Źródło: Powszechny Spis Rolny, GUS, 2010.

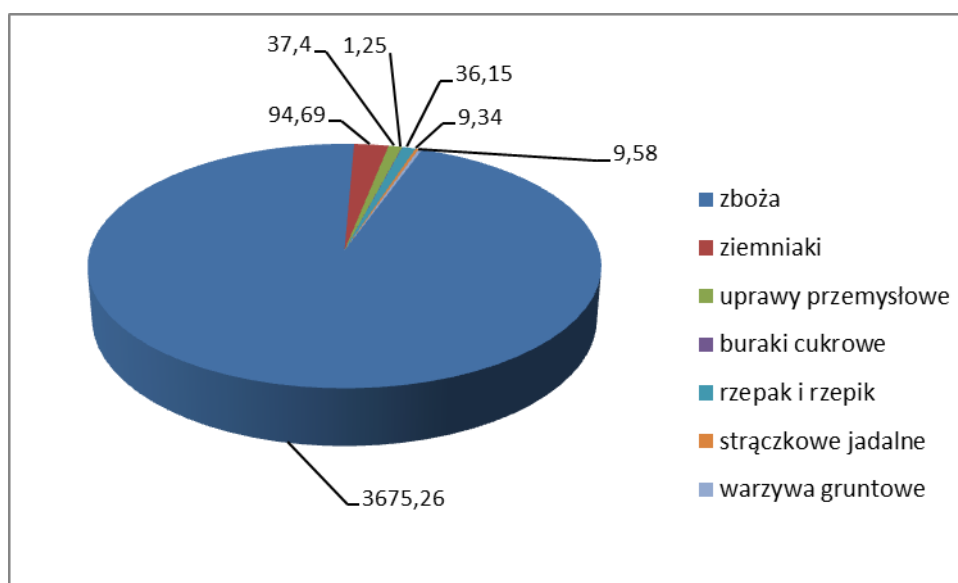
Tabela 21. *Struktura zasiewów.*

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Ogółem	4230,46
Zboża	3675,26
Ziemniaki	94,69
Uprawy przemysłowe	37,40
Buraki cukrowe	1,25
Rzepak i rzepik	36,15
Strączkowe jadalne na ziarno	9,34
Warzywa gruntowe	9,58

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010

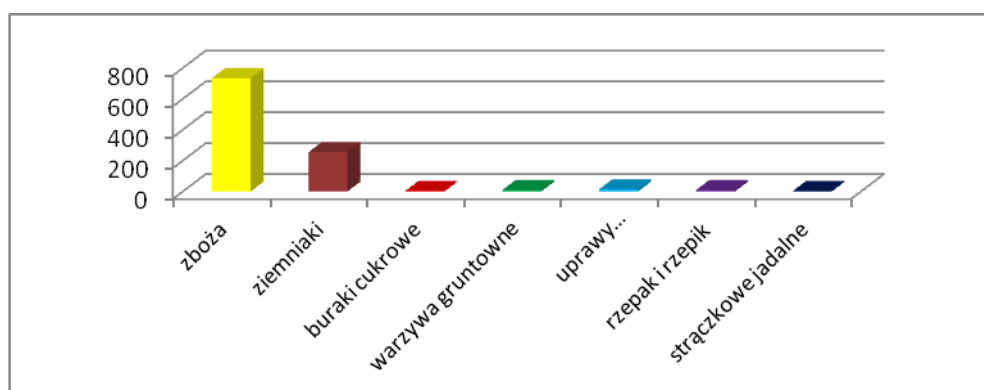
Strukturę zasiewów w gminie Suchożebry przedstawiono w Tabeli 21. Wynika z niej, że pod względem powierzchni dominowały zboża, których areal wynosił 3675,26 ha, co stanowi 86,88% ogólnej powierzchni zasiewów. Obserwuje się stały wzrost uprawy zbóż w związku z łatwością tej uprawy i lepszym zbytem zboża, przy jednoczesnym stałym spadku uprawy ziemniaka.

Wykres 15. Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w Gminie Suchożebry.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010.

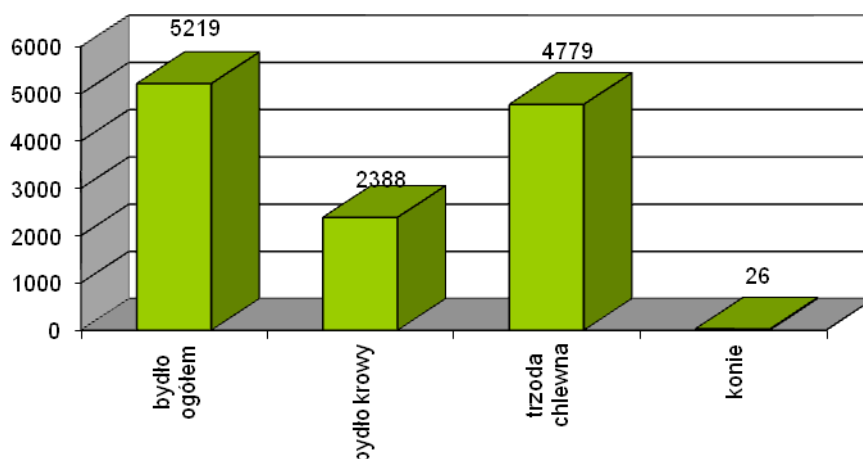
Wykres 16. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą głównych ziemiopłodów.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010.

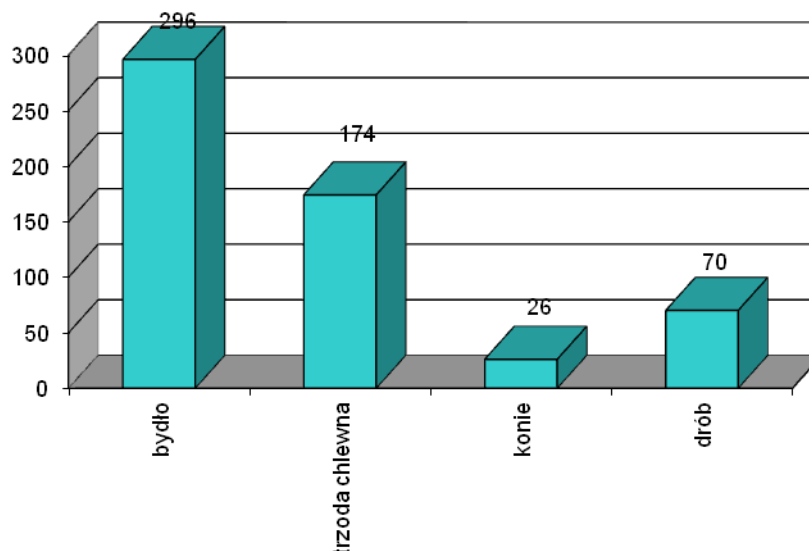
Najbardziej rozdrobniona jest uprawa zbóż. Zajmuje się nią blisko 80% wszystkich gospodarstw. Spory jest odsetek gospodarstw zajmujących się uprawą ziemniaków i warzyw gruntowych (28,82%). Coraz popularniejsza staje się na terenie gminy uprawa pieczarki, powstało już kilka gospodarstw specjalizujących się w tej dziedzinie.

Wykres 17. *Zwierzęta gospodarskie w sztukach.*

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010.

Wykres 18. *Liczba gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie.*

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, 2010.

Rolnicy z gminy skupieni są w różnego rodzaju zrzeszenia, związki i grupy producenckie, są to m.in. Zrzeszenie Producentów Trzody Chlewnej, Jabłko Siedleckie Sp. Z o.o., Grupa Producentów Owoców i Warzyw Pieczarki Podlaskie sp. z o.o., Spółdzielnia „Pieczarka Siedlecka”.

2.10 TURYSTYKA I REKREACJA

Gmina Suchożebry nie posiada walorów przyrodniczych o szczególnym znaczeniu turystycznym. Pomimo tego powinna dbać o rozwój turystyki, gdyż dla wielu przedsiębiorców usługi turystyczne stanowią alternatywną działalność gospodarczą i są uzupełnieniem podstawowego profilu działalności. Turystyka odgrywa bardzo istotną rolę w kształtowaniu proekologicznych struktur gospodarczych w gminie. W porównaniu z przemysłem turystyka jest mniej kapitałochłonna, a inwestycje turystyczne szybciej przynoszą efekty ekonomiczne i zatrudnieniowe. Turystyka wywołuje również zmiany wtórne w postaci zmian struktury branżowej poprzez pobudzenie rozwoju usług i handlu.

W związku z tym, iż na terenie gminy brak znaczących atrakcji turystycznych nie istnieje również zaplecze w tym zakresie – np. brak bazy noclegowej, zaplecza gastronomicznego.

Rozwój różnorodnych form rekreacji i wypoczynku jest ograniczony w znaczny sposób z powodu braku większych zbiorników wodnych i cieków wód powierzchniowych. Dodatkową barierą hamującą rozwój turystyki jest brak, lub zły stan techniczny ,infrastruktury towarzyszącej oraz ograniczona przepustowość układu sieci drogowej.

Niemniej jednak w południowo-zachodniej części gminy rozwój turystyki jest możliwy. Źródła rozwoju turystyki należy upatrywać w ochronie przyrody i krajobrazu. Atrakcyjność turystyczna danego obszaru zależy także od walorów środowiska kulturowego, które znacznie stymulują rozwój turystyki. Gmina Suchożebry posiada obiekty zabytkowe, parki dworskie.

Szansę w rozwoju turystyki pieszej i rowerowej można upatrywać w wykorzystaniu terenów położonych w dorzeczu rzeki Liwiec oraz stworzeniu ścieżek przyrodniczych, np. Śladem Bociana Białego. Bogactwo rzadkiego ptactwa oraz niektórych gatunków zwierząt występujących w dolinach Liwca oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe tego obszaru sprawiły, że rzeka została zaliczona do obszarów Natura 2000. Można spodziewać się, że w przyszłości na terenie gminy powstaną również gospodarstwa agroturystyczne. Rozwój agroturystyki sprzyjałby lepszemu wykorzystaniu zasobów i zwiększał możliwości zatrudnienia. Podobne trendy występują także w przypadku rozwoju rekreacji.

Do ciekawych i wartych odwiedzenia miejsc w gminie Suchożebry należą m.in.: Park linowy Nakory, Ogród Ptasi w Nakorach czy Ogród Japoński w Suchożebkach.

2.11 ADMINISTRACJA

Jednostką organizacyjną Gminy Suchożebry jest Urząd Gminy w Suchożebrych, gdzie zatrudnionych jest 16 osób. Struktura organizacyjna urzędu wygląda następująco:

1. Wójt Gminy;
2. Sekretarz;
3. Skarbnik;
4. Referat finansowo-księgowy w skład, którego wchodzi następujące stanowiska:
 - Kierownik Referatu, które jednocześnie pełni funkcję Skarbnika;
 - stanowiska ds. księgowości budżetowej;
 - stanowiska ds. księgowości podatkowej i wymiaru zobowiązań;
 - stanowisko ds. płac;
 - stanowisko ds. kasy;
5. Główny specjalista ds. projektów inwestycyjnych;
6. Samodzielne stanowisko ds. ewidencji ludności, dowodów osobistych i spraw kadrowych;
7. Samodzielne stanowisko ds. planowania przestrzennego i działalności gospodarczej;
8. Samodzielne stanowisko ds. obrony cywilnej i ochrony środowiska;
9. Samodzielne stanowisko ds. rolnictwa i gospodarki mieniem komunalnym;
10. Samodzielne stanowisko ds. inwestycji i dróg;
11. Samodzielne stanowisko ds. obsługi Rady i jej organów oraz spraw oświatowych;
12. Samodzielne stanowisko ds. obsługi informatycznej i promocji gminy.

Zadania z zakresu pomocy społecznej wykonywane są przy pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchożebrych, gdzie zatrudnione są 4 osoby.

Pod koniec roku 2012 został utworzony Zakład Komunalny w Suchożebrych Sp. z o.o., którego jedynym udziałowcem jest Gmina Suchożebry. Zadaniem zakładu jest m.in. gospodarka siecią wodociągową i kanalizacyjną oraz utrzymanie dróg.

2.12 GOSPODARKA FINANSOWA GMINY

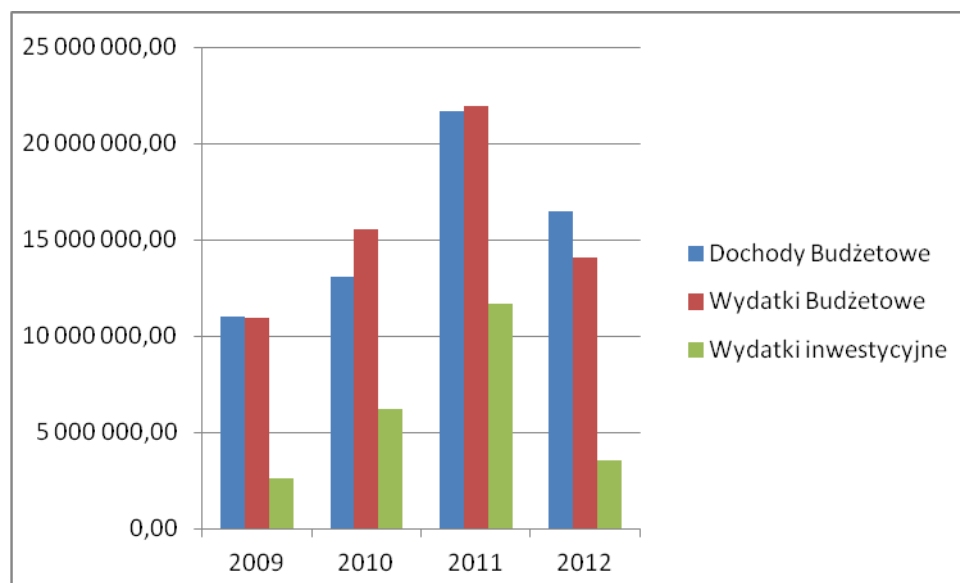
Na dochody gminy składają się dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa. Stopień realizacji zadań własnych zależy, w dużej mierze, od dochodów gminy i jej możliwości inwestycyjnych. Wydatki budżetu w gminie Suchożebry wyniosły w 2012 roku 2 957 zł na mieszkańca, zaś w roku 2009 r. wydatki wyniosły 3 275 zł na mieszkańca. Wydatki inwestycyjne w 2012 roku wyniosły 3 534 675 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi 742 zł. W roku 2009 wydatki inwestycyjne wyniosły 2 641 902 zł, w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi 556 zł. Jak widać na przełomie czterech lat wydatki inwestycyjne budżetu gminy na jednego mieszkańca wzrosły o 186 zł i stanowią 25,09 % wydatków ogółem.

Tabela 22. Budżet Gminy Suchożebry w złotych.

Rok	Dochody Budżetowe	Wydatki Budżetowe	Wydatki inwestycyjne	Dochody ogółem na 1 mieszkańca
2009	10 989 791	10 920 227	2 641 902	2 313
2010	13 099 337	15 562 794	6 195 446	2 747
2011	21 701 590	21 942 042	11 685 905	4 550
2012	16 511 389	14 086 748	3 534 675	3 466

Źródło: UG Suchożebry.

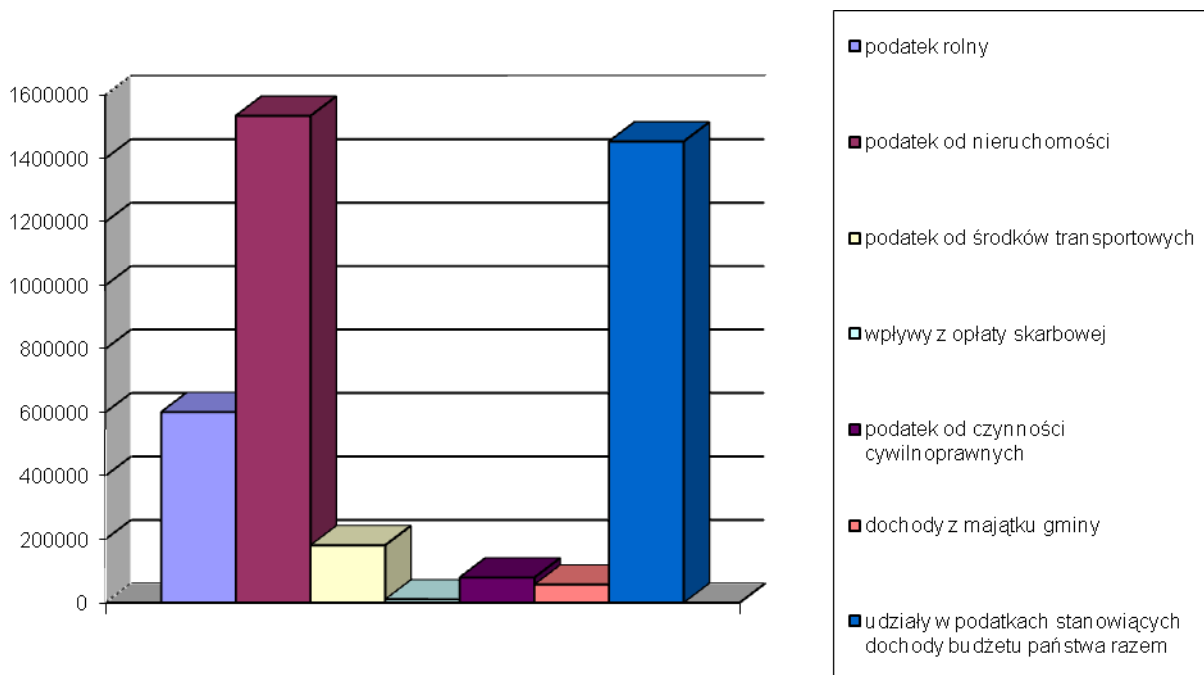
Wykres 19. Budżet gminy Suchożebry w latach 2009-2012.

Źródło: UG Suchożebry.

Budżet gminy Suchożebry na 2012 roku wyniósł 1 4 086 748 zł, z czego prawie 50% przeznaczono na wydatki na oświatę i wychowanie. Największą część dochodów gminy stanowią subwencje ogólne z budżetu państwa. Strukturę dochodów własnych przedstawia wykres 20.

Wykres 20. *Struktura dochodów własnych gminy w 2012 r.*

Źródło: UG Suchożebry.

Dochody własne gminy stanowiły 25% dochodów gminy Suchożebry ogółem. Największy udział w dochodach własnych stanowi podatek od nieruchomości oraz udział w podatkach państwowych od osób fizycznych, w mniejszym stopniu zaś podatek rolny.

2.13 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partnerska metoda opracowania i aktualizacji Strategii Rozwoju opiera się na założeniu, iż koncepcja rozwoju gminy nie może powstać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników lub zewnętrznych ekspertów. Niewątpliwie konieczne jest poznanie opinii mieszkańców. Dlatego też do pracy nad tym dokumentem zaangażowana została społeczność lokalna. Uczyniono to zakładając, że tylko w przypadku uspołecznienia prac nad zapisami Strategii Rozwoju Gminy dokument ten znajdzie akceptację zarówno mieszkańców, jak i reprezentującej ich Rady Gminy.

2.13.1 Badania ankietowe

Pierwszym elementem uspołecznienia procesu aktualizacji strategii rozwoju było przeprowadzenie badania ankietowego na terenie gminy. Na stronie internetowej Gminy opublikowano elektroniczny formularz ankiety. Kwestionariusze papierowe były dostępne także w Urzędzie Gminy oraz skierowane do mieszkańców za sprawą młodzieży uczącej się w szkołach na terenie Gminy.

Ankieta została przeprowadzona w październiku 2013 r. Odrzucone zostały 2 ankiety, obydwie w ponad 80% punktów nie wypełnione. W rezultacie analizie poddano 137 ankiet. 73% ankiet wypełniły kobiety, 23% mężczyźni. 4% respondentów nie wskazało płci.

Wykształcenie respondentów:

podstawowe	2%
gimnazjalne	1%
pomaturalne/polic.	5%
zawodowe	30%
średnie	41%
wyższe	15%
nie wskazane	6%

W strukturze wykształcenia respondentów widoczna jest nadreprezentacja osób z wyższym i średnim wykształceniem.

Rozkład wieku respondentów był następujący:

<18	2%
18-25	3%
26-35	18%
36-45	56%
46-55	12%
56-65	1%
>65	1%
nie wskazany	7%

Również w tym przypadku rozkład wieku wskazuje na nadreprezentację osób w średnim wieku, zwłaszcza w przedziale 36-45 lat, kosztem osób młodych (18-25 lat) oraz osób w wieku 56-65 i wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat).

Podział respondentów według statusu na rynku pracy był następujący:

pracujący	53%
rolnik	26%
przedsiębiorca	5%
bezrobotny	9%
uczący się	3%
emeryt/rencista	1%
nie wskazany	3%

Wśród respondentów występuje nadreprezentacja osób będących pracownikami, w tym będących pracownikami gminnych jednostek organizacyjnych (Urząd Gminy, nauczyciele szkół gminnych).

Na pytanie jak zmieniła się sytuacja materialna rodziny respondenta w ciągu ostatnich 2 lat, 45% stwierdziło, że sytuacja nie uległa zmianie, 34% poprawiła się, w tym dla ponad 7% znacznie. Według ponad 21% respondentów, sytuacja ich rodziny pogorszyła się, w tym dla 7% znacznie się pogorszyła. Zatem prawie 1,7 raza więcej respondentów wskazuje poprawę sytuacji ekonomicznej, niż jej pogorszenie. Może to wskazywać również na relatywnie małe nasilenie w najbliższych latach, problemów związanych z ubożeniem społeczeństwa i zagrożeniem wykluczeniami.

Około 43 % respondentów pytanych jak oceniają sytuację społeczno-gospodarczą gminy wystawia ocenę zadowalającą (3), 31% dobrą (4), 1% bardzo dobrą (5). Jedynie 4% respondentów ocenia sytuację gminy jako złą, a 1% jako bardzo złą. 19% nie miało zdania na ten temat. Na 137 wypełnionych ankiet, tylko w 3 nie udzielono odpowiedzi na to pytanie.

Aż 49% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie co jest największą szansą dla rozwoju Gminy. Może to wskazywać że nie dostrzegają takich szans, bo takowe ich zdaniem nie istnieją albo, że jest im to obojętne. W udzielonych odpowiedziach najczęściej respondentów wskazywało na inwestycje w miejsca pracy (10%), przedsiębiorczość, produkcję pozarolniczą (10%), dotacje UE (8%), przetwórstwo rolne (7%), handel (6%), a

także: tereny inwestycyjne, promocja, fundusze na rozwój młodzieży, młodzież, położenie gminy, rozwój szkół, środowisko naturalne.

Na pytanie co jest największym zagrożeniem dla rozwoju gminy, nie odpowiedziały aż 74 osoby (54%). Jako największe zagrożenie respondenci wskazują ucieczkę młodych (8% udzielonych odpowiedzi – u.o.) i ogólnie migracje mieszkańców (6% u.o.), niż demograficzny (5% u.o.), następnie brak funduszy, w tym z UE (16%), bezrobocie (11%), patologie społeczne oraz zimowe utrzymanie dróg i składowisko odpadów (po 5% udzielonych odpowiedzi).

Na pytanie czy młodzi mieszkańcy Suchożebrow powinni wiązać swoją przyszłość z gminą, 39% respondentów odpowiedziało „nie wiem”, a 13% „nie”. Twierdząco odpowiedziało 48% osób. Istotne jest, że wśród osób, które odpowiedziały przecząco na to pytanie, 56% było w wieku 45 lat i więcej.

Na pytanie czy respondent planuje w dalszym ciągu mieszkać w gminie Suchożebry w ciągu następnych 7 lat, „tak” odpowiedziało 91%, „nie” 1% , zaś „nie wiem” – 9%. Jest to dobry prognostyk dla stabilizacji liczby mieszkańców gminy w najbliższej przyszłości.

Na pytanie co wpływa pozytywnie na jakość życia w gminie, 72 (53%) respondentów w ogóle nie udzieliło odpowiedzi. Spośród pozostałych: 6 % stwierdza, że nic, 17% wskazuje na infrastrukturę wod-kan., 10% spokój i bezpieczeństwo, 9% drogi. W następnej kolejności wymieniane są projekty UE, handel, rozwój szkół (po 6%).

Na pytanie co wpływa negatywnie na jakość życia w gminie, 81 respondentów (60%) nie udzieliło odpowiedzi, spośród pozostałych – 23% wskazuje zimowe utrzymanie dróg, 17% wskazuje bezrobocie, 13% jako negatywny czynnik wskazuje zły stan dróg, ok. 20% złe skomunikowanie niektórych wsi z Siedlcami lub ogólnie - zbyt małą liczbę kursów autobusowych. 11% wskazuje na brak infrastruktury wod-kan w niektórych wsiach, 9% na brak porozumienia we Władzach Gminy. Po ok. 4% wskazań dotyczy braku specjalistycznej kadry medycznej oraz braku dbałości o wygląd miejscowości.

Wśród spraw, które należy zmienić/poprawić w gminie w pierwszej kolejności, 33% spośród wszystkich wskazań dotyczy poprawy stanu dróg, w tym tych prowadzących do małych wsi, 18% - poprawy zimowego utrzymania dróg, 16% - budowy chodników, 10% wskazuje na budowę sieci kanalizacyjnej. Po ok. 5% wskazań dotyczy zwiększenia liczby kursów

autobusowych i poprawy oferty w zakresie kultury, wykorzystania świetlic wiejskich. 47% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

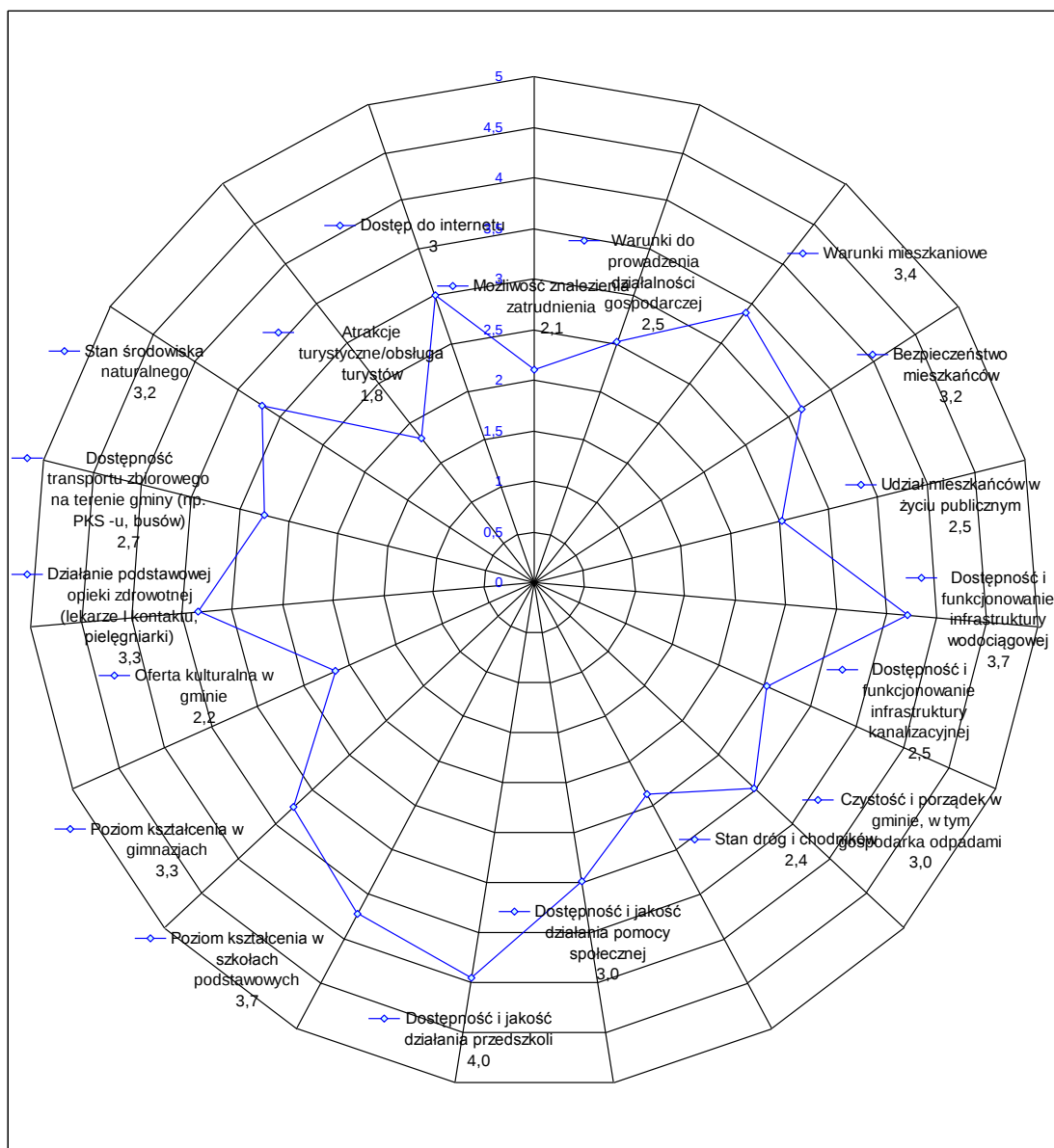
Na pytanie które dziedziny powinny być szczególnie wspierane przez samorząd Gminy, (można było wybrać 3 spośród proponowanych 13 albo przedstawić własne inne propozycje), respondenci wskazali następujące zagadnienia (w % w stosunku do ogólnej liczby wskazań):

Wskazana dziedzina/działalność	% wskazań
rozbudowa dróg	18%
ochrona zdrowia i profilaktyka	13%
wodociągi i kanalizacja	12%
oświata i opieka przedszkolna	12%
bezpieczeństwo publiczne	9%
pomoc społeczna	8%
czystość ulic i terenów publicznych	6%
sport i rekreacja	6%
zajęcia pozalekcyjne dla dzieci	5%
przydomowe oczyszczalnie ścieków	3%
tereny rekreacyjne	3%
wsparcie organizacji społecznych	2%
działalność instytucji kultury	1%

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o dokonanie oceny 19 sfer istotnych dla życia, obejmujących zarówno te w pełni zależne od samorządu Gminy, jak i kilka innych. Oceny (średnia ważona) zostały wyrażone w punktach w skali od 1 do 5

Lp.	Oceniana działalność/dziedzina	Pkt.
1	Dostępność i jakość działania przedszkoli	4,0
2	Poziom kształcenia w szkołach podstawowych	3,7
3	Dostępność i funkcjonowanie infrastruktury wodociągowej	3,7
4	Warunki mieszkaniowe	3,4
5	Działanie podstawowej opieki zdrowotnej (lekarze I kontaktu, pielęgniarki)	3,3
6	Poziom kształcenia w gimnazjach	3,3
7	Stan środowiska naturalnego	3,2
8	Bezpieczeństwo mieszkańców	3,2
9	Dostęp do internetu	3,0
10	Dostępność i jakość działania pomocy społecznej	3,0
11	Czystość i porządek w gminie, w tym gospodarka odpadami	3,0
12	Dostępność transportu zbiorowego na terenie gminy (np. PKS -u, busów)	2,7
13	Udział mieszkańców w życiu publicznym	2,5
14	Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	2,5
15	Dostępność i funkcjonowanie infrastruktury kanalizacyjnej	2,5
16	Stan dróg i chodników	2,4
17	Oferta kulturalna w gminie	2,2
18	Możliwość znalezienia zatrudnienia	2,1
19	Atrakcje turystyczne/obsługa turystów	1,8

Wyniki na wykresie radarowym

Jak widać, 7 dziedzin zostało ocenionych na 60% maksymalnej liczby punktów, lub mniej. Są to:

- Dostępność transportu zbiorowego na terenie gminy (np. PKS -u, busów)
- Udział mieszkańców w życiu publicznym
- Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
- Dostępność i funkcjonowanie infrastruktury kanalizacyjnej
- Stan dróg i chodników
- Oferta kulturalna w gminie
- Możliwość znalezienia zatrudnienia
- Atrakcje turystyczne/obsługa turystów

Wyniki te korespondują w znacznym stopniu z odpowiedziami na inne pytania zawarte w ankiecie i mogą być wykorzystane przy identyfikacji problemów/barier rozwojowych. Ostatnia z wymienionych dziedzin (obsługa turystów) ze względu na charakter gminy, nie ma znaczenia.

Ocena warunków mieszkaniowych przez respondentów wskazuje na dość wysoki stopień zadowolenia - 12% ocenia je jako bardzo dobre, 53% - dobre, a 31% jako zadowalające. 4% respondentów ocenia swoje warunki mieszkaniowe jako złe, nikt nie stwierdził, że ma bardzo złe warunki mieszkaniowe.

Jakość obsługi klientów w Urzędzie Gminy jest oceniana tylko poprzez jedno pytanie, zatem nie można na jego podstawie wyciągać precyzyjnych wniosków. Ogólna ocena jakości obsługi jest bardzo dobra według 10% respondentów, dobra według 48%, przeciętna dla 31%. Jedynie 4% respondentów ocenia obsługę w UG źle, a 1% bardzo źle. 6% respondentów nie ma opinii na temat jakości obsługi.

Również poczucie bezpieczeństwa mieszkańców w gminie oceniane jest dość wysoko – łącznie 89% czuje się bezpiecznie, 8% nie, 3% nie ma zdania na ten temat.

Na pytanie czy gmina wystarczająco dużo współpracuje z innymi samorządami aż 69% respondentów nie ma zdania, 13% ocenia współpracę jako wystarczającą, 15% jako niewystarczającą.

Na pytanie o potrzebę posiadania większej ilości informacji na temat zagadnień związanych z funkcjonowaniem i rozwojem Gminy 58% respondentów stwierdziło że odczuwa taką potrzebę, 25% - że nie. Pozostali (14%) nie mieli zdania. 3% respondentów nie udzieliło odpowiedzi.

Na pytanie co dla respondenta ma największe znaczenie w życiu (do wskazania 3 spośród 10, lub własne wskazanie) wskazano następujące sprawy:

Liczebność wskazań przez respondentów – co jest dla nich najważniejsze w życiu

zdrowie	25%
dobre wykształcenie dzieci	19%
możliwość zatrudnienia i zarobkowania	15%
posiadanie własnego domu/mieszkania	15%
pewność zatrudnienia	12%
zamieszkanie w bezpiecznej, zdrowej okolicy	5%
praca blisko miejsca zamieszkania	4%
wykształcenie / podnoszenie kwalifikacji	2%
możliwość prowadzenia własnej działalności gospodarczej	2%
zamożność	1%
inne	1%

Należy podkreślić, że 27% wskazań dotyczy posiadania zatrudnienia i pewności zatrudnienia. Z kolei tylko dla 4% respondentów ważne jest aby miejsce pracy znajdowało się blisko miejsca zamieszkania. To wskazuje na znaczny stopień gotowości na dojazd do pracy do nieodległych miast, ale być może także i do Warszawy. Symptomatyczne są niski odsetek odpowiedzi dotyczących możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (2%). Znajdują one odzwierciedlenie w relatywnie niskiej liczbie podmiotów gospodarczych na terenie gminy. Kolejną kwestią na jaką warto zwrócić uwagę jest fakt, że dla respondentów o wiele ważniejsze jest dobre wykształcenie dzieci (19%), niż podnoszenie własnych kwalifikacji (2%). Fakt, że tzw. bezpieczna i spokojna okolica jest ważna tylko dla 5% badanych, wskazuje że nie będzie to istotny czynnik zatrzymujący mieszkańców gminy przed jej opuszczeniem. Dla 15% ważne jest posiadanie własnego mieszkania. Największe znaczenie dla respondentów ma zdrowie (25%).

2.13.2 Spotkanie z liderami

Drugim elementem uspołecznienia procesu tworzenia strategii rozwoju były spotkania w których wzięli udział liderzy lokalni jako Zespół Konsultacyjny. Warsztaty strategiczne zostały zorganizowane czterokrotnie przez Urząd Gminy w Suchożebrych w dniach: 14 listopada 2013, 2 grudnia 2013, 9 stycznia 2014 i 15 stycznia 2014 r. Stanowiły one podstawę opracowania Analizy SWOT/TWS oraz wyboru celów strategii. Władze gminy dbając o to, aby aspiracje i potrzeby mieszkańców były realizowane, wybrały partnerski model opracowania Strategii, jako rozwiązanie optymalne.

W warsztatach strategicznych brał udział Zespół Zadaniowy ds. opracowania projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry, w którego skład wchodzi pracownicy Urzędu Gminy oraz GOPS oraz Zespół Konsultacyjny składający się z osób pełniących funkcje liderów wśród lokalnej społeczności m.in. władze gminy: Wójt, Przewodnicząca Rady Gminy, Radni RG, sołtysi, dyrektorzy szkół, przedstawiciele OSP oraz stowarzyszeń. Uczestnicy spotkania aktywnie zaangażowali się w pracę nad Strategią.

Dzięki przeprowadzeniu warsztatów i udziałowi w nich przedstawicieli różnych środowisk z terenu gminy możliwe było takie sformułowanie zapisów Strategii, aby jak najwierniej obrazowały one potrzeby mieszkańców gminy.

2.14 ANALIZA SWOT

Kolejną częścią prac nad aktualizacją strategii było zdiagnozowanie aktualnych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w gminie Suchożebry. Wzbogacono ją o informacje uzyskane od mieszkańców gminy, za pośrednictwem ankiet i spotkania z liderami. Analizę przeprowadzono w czterech obszarach:

- Sfera gospodarcza
- Sfera społeczna
- Oferta cywilizacyjna
- Relacje zewnętrzne gminy

Sfera gospodarcza

(rolnictwo, działalność gospodarcza, rynek pracy, atrakcyjność inwestycyjna)

SILNE STRONY

1 Położenie geograficzne, przy drodze krajowej

1 Bliskość miasta → *wpływ na zmniejszenie migracji; powiązanie z Rozwój inwestycji w oparciu o nowe tereny*

1 Dobre warunki dla produkcji rolnej

2 Względnie silne rolnictwo (część gospodarstw w słabszej kondycji) → *negatywny wpływ migracji*

2 Specjalizacje produkcyjne – mleczarska, pieczarki, sadownicza, → *niedostatek pracowników z wykształceniem technicznym ; powiązanie z Rozwój grup producenckich ;*

2 Liczne grupy producenckie (owoce, pieczarki, trzoda chlewna) → *powiązanie - Rozwój grup producenckich*

- 3 Niski wskaźnik bezrobocia (zdarza się brak rąk do pracy)
- 3 Łatwość podejmowania inwestycji – krótki proces inwestycyjny

SŁABE STRONY

- 1 Brak terenów inwestycyjnych pod działalność produkcyjno-usługową (według zapisów SUIKZP) → *negatywny wpływ na migracje*
- 1 Niski stopień rozwoju przetwórstwa produktów rolnych → *negatywny wpływ na migracje; powiązanie z Rozwój grup producenckich ; powiązane pozytywnie z Rozwój inwestycji w oparciu o nowe tereny*
- 1 Względnie niska aktywność gospodarcza mieszkańców → *możliwe pogorszenie sytuacji w związku z migracjami; powiązanie Rozwój grup producenckich ; powiązanie pozytywne z Rozwój inwestycji w oparciu o nowe tereny*
- 1 Znaczny udział młodych wśród osób bezrobotnych → *negatywny wpływ w powiązaniu z brakiem pracowników z wykształceniem technicznym , negatywny wpływ na migracje*
- 2 Niska skuteczność działań aktywizujących bezrobotnych (PUP) → *negatywny wpływ na migracje*
- 2 Brak terenów inwestycyjnych we własności Gminy → *negatywny wpływ na migracje*
- 3 Mała powierzchnia działek rolnych w gospodarstwach
- 3 Brak gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej

ZAGROŻENIA

- 1 Migracja młodych, ujemny przyrost naturalny
- 2 Brak pracowników z wykształceniem zawodowym
- 3 Brak następców w małych gospodarstwach rolnych

SZANSE

- 1 Rozwój inwestycji w oparciu o nowe tereny
- 2 Rozwój grup producenckich

Sfera społeczna

(edukacja, kultura, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo, wykluczenia, aktywność społeczna, integracja)

SILNE STRONY

- 1 Bardzo dobra opieka przedszkolna (dostępność, jakość)

1 Dobrze wyposażone straże OSP (2 w KSRG) → *negatywny wpływ pogarszających się warunków finansowania działań*

1 Zoptymalizowana sieć szkolna → *negatywny wpływ może mieć przenoszenie dzieci do szkół w Siedlcach*

1 Funkcjonowanie pomocy społecznej w gminie → *negatywny wpływ braku asystenta rodziny*

2 Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców

2 Dobra jakość ochrony zdrowia (POZ)

2 Dobra działalność zespołu interdyscyplinarnego w obszarze przeciwdziałania przemocy

3 Spółdzielnia socjalna

SŁABE STRONY

1 Niski poziom aktywności społecznej → *pozytywny wpływ może mieć wykorzystanie możliwości świetlic wiejskich*

1 Nie zintegrowana społeczność w gminie → *negatywny wpływ słabe relacje międzysąsiedzkie*

1 Słaba oferta kulturalna → *pozytywny wpływ będzie mieć wykorzystanie możliwości świetlic wiejskich*

2 Pogarszające się znacznie wyniki testów gimnazjalnych

2 Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów poniżej średniej

2 Brak oferty dla młodzieży, dotyczącej spędzania wolnego czasu → *pozytywnie może wpływać wykorzystanie infrastruktury szkolnej i świetlic wiejskich*

2 Nie wykorzystane możliwości świetlic wiejskich

3 Liczne przypadki długotrwałego bezrobocia

ZAGROŻENIA

1 Pogarszające się warunki finansowania działań w sferze społecznej z funduszy UE i krajowych

2 Słabe relacje międzysąsiedzkie

3 Brak asystenta rodziny

3 Zagrożenie związane z przenoszeniem dzieci do szkół w Siedlcach (związane z wynikami testów i sprawdzianów)

SZANSE

1 Potencjał szkół podstawowych do wykorzystania (wykorzystanie infrastruktury szkolnej)

2 Wykorzystanie możliwości świetlic wiejskich

Oferta cywilizacyjna

(infrastruktura, warunki życia, mieszkalnictwo, rekreacja, sport, środowisko)

SILNE STRONY

- 1 Dobrze rozwinięta sieć dróg → *negatywny wpływ niewystarczające fundusze na realizację inwestycji infrastrukturalnych*
- 1 Sieć wodociągowa pokrywa teren całej Gminy → *negatywny wpływ zasoby wody nie zapewniające ciągłości dostaw*
- 2 Hale sportowe i boisko Orlik
- 2 Dostępny internet szerokopasmowy w gminie (oprócz 3 miejscowości)
- 2 Rozwinięta sieć gazowa
- 2 Dobre warunki mieszkaniowe → *negatywny wpływ niewystarczający stopień skanalizowania*

SŁABE STRONY

- 1 Niewystarczający stopień skanalizowania Gminy → *pozytywny wpływ pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych*
- 1 Zła dostępność komunikacyjna małych wsi (mało połączeń autobusowych)
- 2 Potrzeby w zakresie rekultywacji wyrobisk → *pozytywny wpływ wykorzystanie zrehabilitowanych terenów*
- 2 Drogi wewnętrzne w złym stanie → *pozytywny wpływ pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych*
- 2 Brak odwodnienia dróg
- 2 Niedostatecznie rozwinięty system segregowania odpadów
- 2 Problem z zaśmieceniem terenu Gminy (lasy, wyrobiska)
- 3 Negatywne oddziaływanie RIPOK

ZAGROŻENIA

- 1 Niewystarczające fundusze na realizację inwestycji infrastrukturalnych
- 1 Zagrożenie dla środowiska ze względu na nieskanalizowanie części gminy
- 2 Zasoby wody nie zapewniają ciągłości dostaw, pogarszający się stan sieci wodociągowej
- 2 Funkcjonowanie składowiska odpadów
- 2 Negatywne oddziaływanie braku/małej liczby połączeń z małych miejscowości
- 2 Niszczenie infrastruktury drogowej poprzez lokalne podtopienia oraz brak odwodnienia dróg
- 3 Nie zaspokojone potrzeby remontowe dotyczące dróg powiatowych

SZANSE

- 1 Wykorzystanie boisk oraz hali sportowej
- 1 Pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych na nowe inwestycje (środki UE i krajowe)
- 2 Wykorzystanie zrekultywowanych terenów po wyrobiskach do celów rekreacyjnych (paintball, quady, kąpielisko)

Relacje zewnętrzne gminy

(współpraca z innymi samorządami, innymi podmiotami, NGO, współpraca zagraniczna, promocja)

SILNE STRONY

- 1 Dobra współpraca z innymi gminami powiatu siedleckiego oraz Powiatem
- 2 Nawiązana współpraca z niemiecką gminą Kremmen → *pozytywny wpływ ma pozyskiwanie nowych środków na współpracę zagraniczną*
- 2 Nowopowstające stowarzyszenia (Stowarzyszenie Kobiet Twórczych Róże Europy) → *negatywny wpływ ma niechęć mieszkańców do angażowania się na rzecz lokalnej społeczności*
- 3 Festyn gminny Złota Jesień w Suchożebkach

SŁABE STRONY

- 1 Brak materiałów promocyjno-informacyjnych na temat Gminy
- 1 Niska efektywność organizacji społecznych → *pogłębia się poprzez niechęć mieszkańców do angażowania się na rzecz lokalnej społeczności*
- 2 Słaba współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi
- 2 Brak partnerów prywatnych do wspólnych inwestycji z gminą
- 3 Brak partnerów do współpracy zagranicznej

ZAGROŻENIA

- 1 Niechęć mieszkańców do angażowania się na rzecz lokalnej społeczności
- 2 Brak promowania pozytywnego wizerunku na tle innych gmin z powiatu → *negatywny wpływ ma brak materiałów promocyjno-informacyjnych gminy*
- 2 Rosnąca konkurencja i szybki rozwój gmin sąsiednich

SZANSE

- 1 Aktywizowanie mieszkańców poprzez zakładanie nowych stowarzyszeń i pozyskiwanie środków na ich działalność
- 2 Pozyskiwanie nowych środków na współpracę zagraniczną
- 3 Wymiana młodzieży ze szkół z gminą Kremmen

Wykorzystując analizę SWOT/TOWS zidentyfikowano najważniejsze problemy i potrzeby społeczne:

- Nieukończona kanalizacja sanitarna Gminy
- Brak oferty kulturalnej dla mieszkańców
- Brak oferty dla młodzieży dotyczącej spędzania wolnego czasu
- Niedostateczna współpraca z partnerami prywatnymi i NGO
- Pogarszająca się jakość nauczania w szkołach gminnych
- Niedostatecznie rozwinięty transport zbiorowy
- Poprawa jakości i standardu dróg gminnych
- Niewystarczająca infrastruktura towarzysząca drogom (chodniki i odwodnienie dróg)
- Niszczenie infrastruktury drogowej związane z brakiem odwodnienia
- Niedostatecznie rozwinięty system segregowania odpadów
- Brak odpowiedniej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych (zaśmiecanie, degradacja)
- Pogarszający się stan sieci wodociągowej
- Utrudniony dostęp do Internetu dla niektórych mieszkańców gminy
- Niedostateczna promocja Gminy Suchożebry
- Usprawnienie jakości usług świadczonych dla mieszkańców, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej
- Niewystarczająca współpraca zagraniczna
- Problemy społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa
- Potrzeba zwiększenia intensywności współpracy z innymi samorządami
- Potrzeba wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości

3. ANALIZA ROZWOJOWA GMINY

3.1 STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwoju w zakresie części koncepcyjnej została opracowana z zachowaniem bardzo ścisłej struktury logicznej – przedstawionej na poniższym schemacie.

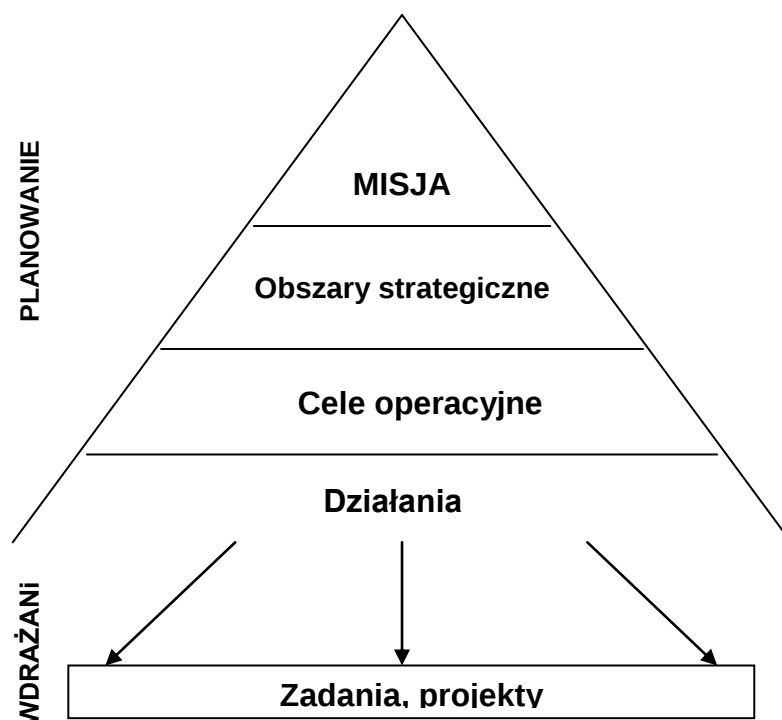
Misja gminy stanowiła najwyższy poziom będący próbą syntetycznego przedstawienia głównych idei Strategii.

Najważniejsze przewidziane dziedziny interwencji gminy zostały zgrupowane w czterech obszarach strategicznych. W ramach każdego obszaru strategicznego sformułowano cel strategiczny, który opisuje główny kierunek interwencji w ramach danego obszaru.

Zapisy celu strategicznego realizowane będą poprzez cele operacyjne, stanowiące jego rozbicie i uszczegółowienie.

Cele operacyjne przekładają się na konkretne działania, które są szczegółową charakterystyką rodzajów proponowanych do realizacji zadań.

Poziom najniższy w strukturze planowania stanowią zadania, które nie należą już do części strategii, stanowią natomiast bezpośrednie narzędzie realizacji działań, celów operacyjnych oraz celów strategicznych i misji Gminy. Najczęściej są realizowane w postaci konkretnych projektów zapisywanych w Planie Rozwoju Lokalnego lub w innych dokumentach strategicznych, bądź operacyjnych.

3.2 MISJA GMINY I OBSZAR REALIZACJI STRATEGII

Przy konstruowaniu misji gminy zdefiniowano kluczowe elementy, które zdaniem władz samorządowych, jak i liderów lokalnych biorących udział w spotkaniu, powinny zostać ujęte w zapisie misji; tj.:

- korzystanie z zasobów gminy, w tym przyrodniczych, dbając jednocześnie o ich ochronę,
- opieranie się na aktywności i przedsiębiorczości swoich mieszkańców,
- dbałość o mieszkańców gminy przejawiająca się w stworzeniu odpowiednich warunków życia,
- wspieranie przemian dokonujących się w rolnictwie,

Przy uwzględnieniu powyższych założeń Misja gminy Suchożebry została sformułowana w następujący sposób:

***„Gmina Suchożebry dąży do podnoszenia jakości życia mieszkańców
poprzez zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny
przy wykorzystaniu bliskości Siedlec i walorów przyrodniczych”***

W oparciu o Diagnozę i analizę SWOT zdefiniowano podstawowe obszary aktywności gminy. Cztery z nich wybrano jako obszary strategiczne z punktu widzenia jej rozwoju.

Obszar I – Rozwój gospodarczy

Obszar II – Mieszkańcy

Obszar III – Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego i kulturowego

Obszar IV – Informatyzacja oraz promocja gminy

W ramach każdego z nich zdefiniowano następujące cele strategiczne:

- cel w ramach obszaru I – stworzenie na terenie gminy korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, sprzyjającej tworzeniu nowych miejsc pracy oraz wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa
- cel w ramach obszaru II – zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców gminy
- cel w ramach obszaru III – zachowanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego
- cel w ramach obszaru IV – rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost rozpoznawalności gminy na tle powiatu siedleckiego.

Kolejne rozdziały w tej części Strategii zawierają poszczególne obszary i cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi, działaniami i kluczowymi zadaniami.

MISJA GMINY:

Gmina Suchożebry dąży do podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny przy wykorzystaniu bliskości Siedlec i walorów przyrodniczych

I. ROZWÓJ GOSPODARCZY
<i>Stworzenie na terenie gminy korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości sprzyjającej tworzeniu nowych miejsc pracy oraz wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa</i>
Cel operacyjny I.1
Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych
Cel operacyjny I.2
Nowoczesne rolnictwo oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
Cel operacyjny I.3
Przeciwdziałanie bezrobociu oraz polityka społeczna

II. MIESZKAŃCY
<i>Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańcom gminy</i>
Cel operacyjny II.1
Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno - sportowej
Cel operacyjny II.2
Pobudzenie aktywności społecznej
Cel operacyjny II.3
Oprawa jakości transportu zbiorowego
Cel operacyjny II.4
Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej

III. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO
<i>Zachowanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego</i>
Cel operacyjny III.1
Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami
Cel operacyjny III.2
Zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy
Cel operacyjny III.3
Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców

IV. INFORMATYZACJA ORAZ PROMOCJA GMINY
<i>Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost aktywności gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania</i>
Cel operacyjny I.1
Poprawa dostępności do usług informatycznych, wzrost umiejętności wykorzystania nowoczesnych sposobów komunikowania się oraz Internetu
Cel operacyjny I.2
Promocja gminy oraz współpraca z innymi podmiotami
Cel operacyjny I.3
Nowoczesne i efektywne zarządzanie gminą

3.2.1 Obszar Strategiczny I - ROZWÓJ GOSPODARCZY

Cel strategiczny w ramach obszaru: ***Stworzenie na terenie gminy korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości sprzyjającej powstawaniu nowych miejsc pracy oraz wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa***

Cel operacyjny I.1		Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych
	Działanie I.1.1	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości w tym przetwórstwa rolno-spożywczego
	Działanie I.1.2	Wsparcie budownictwa mieszkaniowego i działalności gospodarczej poprzez racjonalną gospodarkę przestrzenną
	Działanie I.1.3	Formalne i organizacyjne przygotowanie terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej, wyposażonych w infrastrukturę, jako ofertę dla inwestorów, w tym inwestorów pozamiejscowych
Cel operacyjny I.2		Nowoczesne rolnictwo oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
	Działanie I.2.1	Wspieranie działalności grup producenckich
	Działanie I.2.2	Inicjowanie zmian strukturalnych prowadzących do przekwalifikowania osób pracujących w rolnictwie
	Działanie I.2.3	Wspieranie upraw ekologicznych
	Działanie I.2.4	Wsparcie dla różnicowania działalności rolniczej w tym przetwarzanie biomasy jako OZE
Cel operacyjny I.3		Przeciwdziałanie bezrobociu oraz polityka społeczna
	Działanie I.3.1	Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
	Działanie I.3.2	Wspieranie, tworzenie i realizowanie programów wsparcia osób i rodzin ubogich, rodzin wielodzietnych zagrożonych ubóstwem
	Działanie I.3.3	Działania na rzecz wzrostu zatrudnienia w gminie w sektorach pozarolniczych poprzez aktywizację zawodową i społeczną
	Działanie I.3.4	Podejmowanie działań mających na celu utworzenie lub modernizację mieszkań socjalnych i komunalnych

3.2.2 Obszar Strategiczny II – MIESZKAŃCY

Cel strategiczny w ramach obszaru: **Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańcom gminy**

Cel operacyjny II.1		Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno - sportowej
	Działanie II.1.1	Podnoszenie poziomu edukacji szkolnej i pozaszkolnej
	Działanie II.1.2	Poszerzenie oferty w zakresie edukacji przedszkolnej
	Działanie II.1.3	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich
	Działanie II.1.4	Tworzenie lepszych warunków kształcenia poprzez inwestowanie w bazę oświatową oraz wspieranie instytucji edukacyjnych, w tym bibliotek
	Działanie II.1.5	Skuteczne wspieranie dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej
	Działanie II.1.6	Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu propagowanie kultury oraz różnych form spędzania wolnego czasu
	Działanie II.1.7	Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję sportu oraz rozwój infrastruktury służącej temu celowi
Cel operacyjny II.2		Pobudzenie aktywności społecznej
	Działanie II.2.1	Podniesienie w mieszkańcach świadomości współuczestnictwa w życiu gminy oraz poczucia współodpowiedzialności za jej rozwój
	Działanie II.2.2	Wspieranie organizacji pozarządowych oraz inicjatyw mieszkańców
	Działanie II.2.3	Umocnienie więzi społecznych i budowa tożsamości lokalnej
	Działanie II.2.4	Współpraca z partnerami prywatnymi w zakresie realizacji wspólnych zadań
Cel operacyjny II.3		Poprawa jakości transportu zbiorowego
	Działanie II.3.1	Działania mające na celu utworzenie dogodnych połączeń komunikacyjnych z małymi miejscowościami
	Działanie II.3.2	Optymalizacja sieci lokalnego transportu zbiorowego na terenie Gminy Suchożebry
Cel operacyjny II.4		Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej
	Działanie II.4.1	Poprawa standardu i jakości dróg na terenie Gminy Suchożebry
	Działanie II.4.2	Budowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej drogom w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego
	Działanie II.4.3	Wytyczanie i budowa nowych ciągów komunikacyjnych.
	Działanie II.4.4	Modernizacja oświetlenia ulicznego

3.2.3 Obszar Strategiczny III – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO

Cel strategiczny w ramach obszaru: **Zachowanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego**

Cel operacyjny III.1		Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami
	Działanie III.1.1	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
	Działanie III.1.2	Usprawnienie systemu selektywnej zbiórki odpadów
	Działanie III.1.3	Monitorowanie i nadzorowanie porządku i czystości na terenie gminy (m.in. likwidacja dzikich wysypisk)
	Działanie III.1.4	Podejmowanie działań mających na celu usuwanie materiałów zawierających azbest
	Działanie III.1.5	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Woli Suchożebrowskiej
	Działanie III.1.6	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz stacji wodociągowej
Cel operacyjny III.2		Zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy
	Działanie III.2.1	Podjęcie działań ukierunkowanych na podniesienie walorów krajobrazu kulturowego i turystycznego
	Działanie III.2.2	Rekultywacja terenów wyrobisk poeksploatacyjnych
	Działanie III.2.3	Renowacja obiektów zabytkowych
	Działanie III.2.4	Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie lesistości terenu
Cel operacyjny III.3		Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
	Działanie III.3.1	Promocja działań proekologicznych
	Działanie III.3.2	Edukacja w zakresie ekologii i recyklingu
	Działanie III.3.3	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci

3.2.4 Obszar Strategiczny IV – INFORMATYZACJA ORAZ PROMOCJA GMINY

Cel strategiczny w ramach obszaru: **Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost rozpoznawalności gminy na tle powiatu siedleckiego**

Cel operacyjny IV.1		Poprawa dostępności do usług informatycznych , wzrost umiejętności wykorzystania nowoczesnych sposobów komunikowania się oraz Internetu
	Działanie IV.1.1	Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności do Internetu dla mieszkańców gminy
	Działanie IV.1.2	Informatyzacja Urzędu Gminy – <i>e-urząd</i> i wdrożenie usług on-line
	Działanie IV.1.3	Podnoszenie kwalifikacji urzędników i nauczycieli w zakresie zagadnień informatycznych
	Działanie IV.1.4	Tworzenie zintegrowanych baz danych dla obszaru gminy
Cel operacyjny IV.2		Promocja gminy oraz współpraca z innymi podmiotami
	Działanie IV.2.1	Wypromowanie gminy jako miejsca przyjaznego inwestorom oraz atrakcyjnego miejsca zamieszkania
	Działanie IV.2.2	Nawiązanie współpracy z partnerami zagranicznymi
	Działanie IV.2.3	Zwiększenie intensywności współpracy z samorządami i innymi podmiotami poprzez realizację wspólnych zadań
Cel operacyjny IV.3		Nowoczesne i efektywne zarządzanie gminą
	Działanie IV.3.1	Wzrost poziomu wykształcenia i stałe doskonalenie jakości pracy kadry urzędniczej
	Działanie IV.3.2	Inwestycje i remonty w zakresie poprawy warunków lokalowych związanych z obsługą klientów
	Działanie IV.3.3	Koordinacja działań jednostek, instytucji i organizacji na terenie gminy

3.3 WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia spełnia rolę głównego wyznacznika celów rozwojowych gminy oraz przedsięwzięć, które doprowadzą do ich osiągnięcia. System wdrażania Strategii zostanie zbudowany w oparciu o politykę władz gminy Suchożebry (Wójt, Rada Gminy) oraz Urząd Gminy. W proces będą zaangażowani pracownicy UG w Suchożebrych, jednostki podległe gminie oraz partnerzy społeczno-gospodarczy.

Urząd Gminy realizuje dwie główne grupy zadań. Pierwsza z nich dotyczy „administrowania gminą”, druga natomiast odnosi się do prowadzenia polityki rozwojowej (właśnie ta polityka musi zajmować priorytetowe miejsce wśród planowanych zadań).

Struktury organizacyjne Urzędu Gminy zostaną usprawnione w celu efektywnego zarządzania. Szczegółowy w tym zakresie opis znajduje się w ramach IV obszaru strategicznego – Informatyzacja oraz promocja gminy.

Władze gminy ponoszą odpowiedzialność za wdrażanie przedsięwzięć wynikających ze Strategii. W przypadku realizacji poszczególnych zadań odpowiedzialność spoczywa na pracownikach Urzędu lub jednostkach podległych gminie.

Część działań związanych z wdrażaniem Strategii może być również zlecona zewnętrznym podmiotom lub specjalistom (ekspertom, projektantom, szkoleniowcom, konsultantom).

3.4 MONITORING

Monitoring realizowany będzie w zakresie wszystkich obszarów, celów operacyjnych oraz działań. Monitoring obejmował w szczególności będzie :

- analizę rzeczową zrealizowanych przedsięwzięć,
- przesłanki w zakresie aktualizacji zapisów Strategii,
- główne problemy napotkane podczas wdrażania Strategii,

Jednym z narzędzi monitoringu będzie analiza wskaźnikowa. Odnosi się ona do rzeczowych i natychmiastowych efektów przedsięwzięć, które gmina realizować będzie w ramach poszczególnych celów operacyjnych.

Wskaźniki sklasyfikowano według 4 głównych grup zgodnie z podziałem na obszary strategiczne, a następnie, w ramach obszarów każdemu celowi operacyjnemu przyporządkowano zestaw wskaźników.

Dane zgromadzone poprzez system wskaźników opierające się na podanych poniżej wartościach, zostaną wykorzystane także do oceny Strategii.

I. ROZWÓJ GOSPODARCZY	
RODZAJ WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK
Cel operacyjny I.1 Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych	▪ tereny przygotowane pod inwestycje (w ha) ▪ ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy
Cel operacyjny I.2 Nowoczesne rolnictwo oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	▪ liczba wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych ▪ liczba grup producenckich
Cel operacyjny I.3 Przeciwdziałanie bezrobociu oraz polityka społeczna	▪ liczba rodzin objętych wsparciem ▪ stopień bezrobocia ▪ liczba zmodernizowanych lub nowopowstałych mieszkań socjalnych i komunalnych

II. MIESZKAŃCY	
RODZAJ WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK
Cel operacyjny II.1 Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno - sportowej	▪ zmodernizowane obiekty kulturalne i sportowe ▪ zrealizowane imprezy kulturalne, gminne i sportowe ▪ liczba zajęć dodatkowych dla dzieci
Cel operacyjny II.2 Pobudzenie aktywności społecznej	▪ liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych ▪ ilość zadań realizowanych w partnerstwie z partnerami prywatnymi ▪ liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych

Cel operacyjny II.3 Poprawa jakości transportu zbiorowego	▪ liczba miejscowości, w których funkcjonuje transport zbiorowy
Cel operacyjny II.4 Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej	▪ długość zmodernizowanych dróg (km) ▪ długość wybudowanych chodników (km) ▪ ilość zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego

III. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO	
RODZAJ WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK
Cel operacyjny III.1 Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami	▪ długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej ▪ liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej ▪ długość zmodernizowanej/wybudowanej sieci wodociągowej ▪ ilość przyłączy wodociągowych ▪ ilość odpadów zbieranych selektywnie, w tym odpadów zawierających azbest
Cel operacyjny III.2 Zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy	▪ liczba zrehabilitowanych wyrobisk poeksploatacyjnych ▪ remonty przeprowadzone w obiektach historycznych i zabytkowych ▪ powierzchnia nowych terenów zalesionych (w ha)
Cel operacyjny III.3 Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	▪ liczba szkoleń, konkursów organizowanych w szkołach dotyczących ekologii i recyklingu ▪ liczba akcji promujących ochronę przyrody, akcji porządkowych w lasach

IV. INFORMATYZACJA ORAZ PROMOCJA GMINY	
RODZAJ WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK
Cel operacyjny IV.1 Poprawa dostępności do usług informatycznych i wzrost umiejętności wykorzystania nowoczesnych sposobów komunikowania się i Internetu	▪ liczba przeprowadzonych szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy urzędu z zakresu nowoczesnych metod pozyskiwania informacji ▪ liczba Publicznych Punktów Dostępu do Internetu dla mieszkańców ▪ liczba mieszkańców korzystająca z gminnych <i>e- usług</i>, w tym liczba odwiedzin na gminnej stronie internetowej ▪ Liczba wdrożonych e-usług przez Urząd Gminy
Cel operacyjny IV.2 Promocja gminy oraz współpraca z innymi podmiotami	▪ wydane broszury, foldery promujące gminę (na tle powiatu) jako dogodnego miejsca do mieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej ▪ liczba pozyskanych partnerów zagranicznych
Cel operacyjny IV.3 Nowoczesne i efektywne zarządzanie gminą oraz wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy	▪ liczba szkoleń, w których brali udział urzędnicy ▪ liczba inwestycji/remontów mających na celu poprawę warunków lokalowych związanych z obsługą klientów

3.5 OCENA

Ocena (ewaluacja) podobnie jak monitoring stanowi narzędzie wykorzystywane w zarządzaniu strategicznym. W przypadku Strategii Rozwoju ma ona dwojakie znaczenie: po pierwsze – dostarczy informacji koniecznych do przeprowadzenia ewentualnych aktualizacji zapisów Strategii, a po drugie – całościowa ocena końcowa będzie stanowiła podstawę do stworzenia kolejnego dokumentu strategicznego.

Wyniki oceny przyjmą formę raportu, który zostanie opracowany na podstawie danych zgromadzonych poprzez system monitoringu oraz analiz dokonanych przez Urząd Gminy.

Ocena przeprowadzana zostanie w I połowie 2020r i będzie ona bazą do prac nad Strategią na kolejny okres.

Zakłada się, iż wykorzystany zostanie zestaw kryteriów oceny stosowany w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Obejmuje on m.in. następujące elementy:

- trafność – czy wyznaczone cele odpowiadają potrzebom,
- efektywność – jaki jest stosunek uzyskanych efektów do poniesionych nakładów,
- skuteczność – czy zrealizowano zaplanowane działania,
- użyteczność – czy osiągnięte efekty (produkty i rezultaty) są zgodne z potrzebami mieszkańców gminy,
- trwałość – czy efekty osiągnięte w wyniku realizacji Strategii są trwałe w długookresowej perspektywie czasowej.

4. MONTAŻ FINANSOWY

Projekty wynikające ze Strategii finansowane będą z następujących źródeł:

- budżet gminy (środki własne),
- budżet państwa,
- fundusze celowe,
- programy pomocowe realizowane przez Unię Europejską oraz inne państwa lub organizacje i instytucje,
- wkład prywatny,
- inne źródła.

Podstawowym źródłem finansowania zadań będą środki budżetu gminy, jednakże bez pozyskania funduszy zewnętrznych nie będzie możliwa pełna realizacja zapisów Strategii. Dlatego też pozyskiwanie środków pomocowych na wykonywanie projektów rozwojowych gminy traktowane będzie w sposób priorytetowy.

Przewiduje się zabezpieczanie środków własnych przeznaczonych na sporządzanie dokumentacji dla projektów wpisujących się w cele Strategii.

Ze względu na różnorodną specyfikę obszarów strategicznych oraz wyznaczonych w ich ramach celów operacyjnych niemożliwe jest wiarygodne oszacowanie procentowego udziału poszczególnych wydatków. Będą one prezentowane w odniesieniu do poszczególnych projektów w podziale na źródła finansowania oraz okresy wydatkowania.

5. ZBIEŻNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry były opracowywane przy założeniu jej pełnej harmonii ze strategiami wyższego rzędu w sensie terytorialnym.

Strategia Gminy Suchożebry wpisuje się w cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030.

Wykonanie zadań wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry przyczyni się do realizacji celów strategicznych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Mazowsza:

- *Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym,*
- *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,*
- *Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,*
- *Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.*

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry są zgodne z dwoma ramowymi celami strategicznymi Strategii Województwa Mazowieckiego jakimi są:

1. Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.
2. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

6. WNIOSKI

Strategia Rozwoju jest dokumentem planistycznym, który ma na celu długofalowe wyznaczenie zarówno kierunków jak i celów rozwoju gospodarczego oraz społecznego Gminy uwzględniając przy tym panujące warunki i możliwości dzięki czemu mają zostać zaspokojone potrzeby mieszkańców prowadzące do poprawy jakości życia.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Suchożebry 2012-2020 możliwa była dzięki udziałowi Urzędu Gminy w projekcie „Profesjonalny Urząd – kompetentny urzędnik”, realizowanego we współpracy z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Prace nad aktualizacją strategii pokazały, że mieszkańcy są zainteresowani rozwojem gminy w której mieszkają. Uaktualniona Strategia Rozwoju Gminy Suchożebry powstała więc w wyniku zaangażowania władz samorządowych, zewnętrznego koordynatora, a przede wszystkim jest ona efektem pracy reprezentantów mieszkańców Gminy. Dzięki temu dokument ten jest wyrazem zarówno potrzeb, jak i dążeń oraz ambicji lokalnej społeczności. W przygotowanej strategii sformułowana została misja gminy, wyznaczono aktualne cele i obszary strategiczne, jak również cele operacyjne i działania.

Proces wdrażania strategii zakłada - oprócz wykorzystania potencjału gminy w zakresie walorów materialnych oraz jej otwartości na otoczenie - przede wszystkim wykorzystanie potencjału ludzkiego, który stanowi podstawę do pojęcia jakichkolwiek działań rozwojowych.

Rozwój gminy w ujęciu generalnym jest pochodną rozwoju w zakresie poszczególnych obszarów aktywności: Przedsiębiorczość, Nowoczesne Rolnictwo, Społeczeństwo, Infrastruktura, Ochrona Środowiska. Trwały i harmonijny rozwój w zakresie każdego z poszczególnych obszarów jest warunkiem koniecznym do realizacji misji gminy.

Aby zrealizować ambitne cele wyznaczone w Strategii konieczne jest podjęcie działań o charakterze partnerskim pomiędzy władzami gminy, urzędem i społecznością lokalną. Niezbędne jest ich rzetelna realizacja, monitoring i ocena.

Kluczowym znaczeniem w tym procesie będzie promowanie Strategii oraz dystrybucja informacji na temat jej wdrażania - jako czynników, które zapewniają zainteresowanie i aktywny udział mieszkańców w kreowaniu polityki rozwojowej gminy.

RYSUNKI

<i>Rysunek 1. Usytuowanie Gminy Suchożebry w województwie mazowieckim.</i>	6
<i>Rysunek 2. Usytuowanie Gminy Suchożebry w powiecie siedleckim.</i>	7
<i>Rysunek 3. Gmina Suchożebry.</i>	8
<i>Rysunek 4. Udział (w %) wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetów gmin w 2011r.</i>	46

TABELE

Tabela 1. <i>Liczba mieszkańców w latach 2008 – 2012.</i>	15
Tabela 2. <i>Struktura wiekowa ludności gminy Suchożebry na tle powiatu siedleckiego.</i>	16
Tabela 3. <i>Struktura demograficzna Gminy Suchożebry.</i>	16
Tabela 4. <i>Ludność gminy Suchożebry na tle powiatu siedleckiego.</i>	17
Tabela 5. <i>Struktura bezrobocia na terenie gminy Suchożebry wg danych na dzień 30.09.2013r.</i>	19
Tabela 6. <i>Drogi na terenie gminy Suchożebry.</i>	22
Tabela 7. <i>Stan dróg gminnych.</i>	23
Tabela 8. <i>Stan sieci wodociągowej na przestrzeni pięciu lat w Gminie Suchożebry.</i>	25
Tabela 9. <i>Stan sieci gazowej na terenie gminy Suchożebry.</i>	33
Tabela 10. <i>Liczba dzieci uczęszczająca do szkół</i>	34
Tabela 11. <i>Wyniki sprawdzianów uczniów po klasie VI szkoły podstawowej</i>	36
Tabela 12. <i>Wyniki z egzaminu gimnazjalnego w roku 2012 i 2013</i>	36
Tabela 13. <i>Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2010-2012</i>	38
Tabela 14. <i>Rodzaje świadczeń realizowanych przez GOPS w latach 2010-2012</i>	39
Tabela 15. <i>Fundusz alimentacyjny realizowany przez GOPS w latach 2010-2012</i>	41
Tabela 16. <i>Dodatki mieszkaniowe wypłaconych przez GOPS w latach 2010-2012</i>	41
Tabela 17. <i>Ilość wyjazdów OSP w 2012 r.</i>	42
Tabela 18. <i>Ważniejsze inwestycje w Gminie Suchożebry w latach 2010-2012</i>	47
Tabela 19. <i>Największe przedsiębiorstwa z terenu gminy i stan zatrudnienia.</i>	48
Tabela 20. <i>Struktura użytków rolnych.</i>	52
Tabela 21. <i>Struktura zasiewów.</i>	52
Tabela 22. <i>Budżet Gminy Suchożebry w złotych.</i>	57

WYKRESY

Wykres 1. <i>Struktura bonitacyjna gleb gruntów ornych.</i>	11
Wykres 2. <i>Struktura bonitacyjna gleb użytków zielonych.</i>	11
Wykres 3. <i>Liczba mieszkańców w latach 2000 – 2012.</i>	15
Wykres 4. <i>Liczba zgonów i urodzeń w latach 2008 – 2012.</i>	17
Wykres 5. <i>Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem września 2013 roku</i>	20
Wykres 6. <i>Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem września 2013 roku</i> ..	20
Wykres 7. <i>Ludność korzystająca z sieci wodociągowej na terenie gminy Suchożebry.</i>	25
Wykres 8. <i>Skład odpadów wytwarzanych na terenach wiejskich</i>	28
Wykres 9. <i>Liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym</i>	35
Wykres 10. <i>Wydatki GOPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2010-2012</i>	39
Wykres 11. <i>Struktura gospodarstw rolnych.</i>	51
Wykres 12. <i>Średnie powierzchnie gospodarstw w zestawieniu Suchożebry- woj. mazowieckie – Polska.</i>	51
Wykres 13. <i>Schemat struktury użytkowania gruntów</i>	52
Wykres 14. <i>Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w Gminie Suchożebry</i>	53
Wykres 15. <i>Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą głównych ziemiopłodów.</i> ..	53
Wykres 16. <i>Zwierzęta gospodarskie w sztukach.</i>	54
Wykres 17. <i>Liczba gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie.</i>	54
Wykres 18. <i>Budżet gminy Suchożebry w latach 2009-2012.</i>	57
Wykres 19. <i>Struktura dochodów własnych gminy w 2012 r.</i>	58